

javljenih pod naslovom *Juvenilia*. V 15. letu se mu je naenkrat jasno nebo mladosti prepreglo s temnimi oblaki. Pogledal je v skrivnost življenja, opazil pred seboj nedoumevno sfingo, ki človeka prijazna vabi, a mrzla odbija, ki mu na stavljena vprašanja odgovarja, a ne odgovori, ki se mu pa toliko razkrije, da ga zvabi s seboj, trpečo žrtev morečih ga dvomov. Otroški njegovi veri je zagrozila usodna kriza, ki ne zanese nobenemu izobražencu. — Sredi veka, polnega skepticizma, — piše Ozanam v uvodu v knjigo: *La civilisation chrétienne au V. siècle* — mi je Bog dal milost, da sem bil sin vernih staršev. Deček sem se zibal v naročju krepostnega očeta in svete matere. Imel sem sestro bistroumno in sveto kakor angela, a valovi sveta, ki ne veruje, so vkljub temu butnili z vso silo v mojo dušo. Skusil sem vso grozoto verskih dvomov, ki ti podnevi stiskajo srce, ki se srečavajo s teboj ponoči ob vzglavju, porošenem od solza. Negotovost, nejasnost o večnem namenu mi ni dala pokoja. Obupno sem se oklepal svetih dogem, a zdelo se mi je, da se mi drobe v mojih rokah. Bil sem takrat dijak v retoriki, čul sem o brezverskih naukih in ljudeh in vprašanje me je posiljevalo: Zakaj pa ti veruješ? — Čital sem apologetske knjige — pisal je svojemu prijatelju Materneju l. 1830. — in vendar me ni nobena popolno zadovoljila. Za nekaj časa sem se pomiril na podlagi teh dokazov, a kak ugovor mi je šinil v glavo kakor blisk skoz južne oblake in zopet sem dvomil. Koliko sem trpel: hotel sem biti veren. Vera mi ni bila trdna, a vendar bi bil rajši veren brez dokazov nego v dvomih. Mislil sem večkrat, da tudi dvomim, ali še živim ali ne. Molil sem, prosil luči resnice in obetal, da želim vse življenje posvetiti obrambi resnice. Stiskan od dvomov, sem se oklenil z vsemi silami zadnjega stebra podirajočega se svetišča, četudi me morda stre pod seboj.¹

V tej usodni borbi mu je bil rešitelj modri in sveti abbe Noirot. — Ampère piše: Vpliv tega moža je odločil smer njegovemu mišljenju in življenju. Ta borba je ostavila neizbrisne sledi v Ozanamovem značaju, čisteč ga in oplemenjujoč. V poznejšem življenju je mnogo polemiziral z nasprotniki krščanskega naziranja, a njegova polemika je veljala le zmoti, svojega nasprotnika

¹ Te zadnje Ozanamove besede so povzete iz krasnih Lamartinovih stihov:

Et quand l'autel brisé, que la foule abandonne,
s'écroulerait sur moi . . . temple que je chéris,
temple où je tout recu, temple où je tout appris,
j'embrasserai encore ta dernière colonne,
dussé-je être écrasé sous tes sacrés débris.

je osebno vedno spoštoval. »Očitajo mi včasih, da sem preveč popustljiv in prijazen do onih, ki so tako nesrečni, da nimajo vere. Kdor pa je kakor jaz pretrpel toliko muk vsled dvomov, ta bi bil krut in nehvaležen, če bi se kazal reznega nasproti onim, ki jim Bog še ni dal neprecenljive milosti vere.«

Po tedanjem učnem šolskem načrtu je 17letni Ozanam dovršil svoje filozofsko leto in takrat

NA POTU K SV. AMBROŽU
POD KRIŽKO PLANINO.

(Fot. Bogumil Brinšek.)

mu je bilo stopiti na vseučilišče. — Bil je idealen mladenič, pesniškega duha, prijatelj lepe narave, vnet za literaturo, posebno za literarno zgodovino, naučil se je v teh letih nemškega, italijanskega in angleškega jezika, predvsem pa si je zaveden inteligent-katolik želel kot nalogo življenja znanstveno delo v prosep katolicizma.

Da bomo laže in jasneje sledili razvoju Ozanamovega življenja, označimo z dvema, tremi potezami dobo, ko vstopa Ozanam na torišče življenja.